

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

О. В. Зигрій

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

Підписання Україною Угоди про Асоціацію з ЄС ставить нові вимоги до розвитку національної економіки, вимагає врахування сучасних тенденцій глобалізації товарних ринків, потребує активного моніторингу стану як внутрішнього, так і світового продовольчого ринку. Економічна міцність держави характеризується продовольчим забезпеченням населення на рівні раціональних норм споживання, які виражаються внутрішніми і зовнішніми факторами. Це зокрема, нестабільність світових цін на продовольчі ресурси; дефіцит товарів по деяких групах; виробництво продукції у господарствах населення; невідповідність української продукції європейським стандартам; сировинний характер експортної продукції. Забезпечення продовольчої безпеки України покладатиметься на суб'єкти держави, які несуть безпосередньо відповідальність перед населенням у задоволенні потреб продовольством до рівня їх платоспроможності.

Останніми роками проблемі продовольчої безпеки в Україні приділяється велика увага, зростає кількість опублікованих наукових праць, на законодавчому рівні прийнято низку законопроектів, у яких:

- у проекті Закону України «Про продовольчу безпеку України» продовольча безпека тлумачиться як соціально-економічний та екологічний стан в державі, при якому всі її громадяни стабільно та гарантовано забезпечені продовольством в необхідній кількості, асортименті та відповідної якості [1].

- у ст. 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» подається, що критичний стан з продовольчим забезпеченням населення є загрозою національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері [2].

Вищезгадані цитування характеризують суть продовольчої безпеки як кількісне забезпечення споживачів необхідними продуктами, як спроможність держави за будь-яких умов гарантувати й забезпечувати потреби населення в продовольстві на рівні науково-обґрунтованого споживання та відповідно до його платоспроможного попиту по відношенню до цін, що складаються на ринку продовольства. Поділяємо думку науковця Л. О. Абсави, яка досліджуючи дану тематику стверджує, що фізіологічні норми споживання – це основа лише підтримки життя, основа фізіологічної, а не продуктивної, виробничої діяльності людини [3]. Слід зауважити, що на даний час в Україні існує незбалансованість

харчування населення. Структура споживання продуктів харчування істотно відрізняється від науково-обґрунтованої. Має місце недостатній соціально-економічний рівень життя населення, а саме: низькі доходи населення, зростання цін на продукти харчування, безробіття.

Забезпечення продовольчої безпеки України повинно досягатися за допомогою повноцінного і збалансованого рівня харчування населення та за рахунок споживання високоякісних й безпечних продуктів. Залишається відкритим питання щодо поступлення у торговельні мережі неякісних, прострочених та шкідливих для здоров'я людини продуктів. Важливості набуває питання контролю за якістю продукції та реалізації харчових продуктів.

Останнім часом в Україні на законодавчому рівні розроблена система контролю за безпечністю та якістю продукції, адаптованої до вимог СОТ і ЄС. Однак вона не гарантує захист життя та здоров'я споживачів [4]. Споживача можна захистити лише шляхом контролю всього виробничого циклу. Кабінетом Міністрів України розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпечності харчових продуктів», який гарантує дієвість державного контролю безпечності харчових продуктів, використовуючи міжнародні стандарти та європейську практику [5]. Даний законопроект дозволяє врегулювати відносини між державою та суб'єктами ринку продовольства (виробниками, постачальниками, споживачами), щодо забезпечення населення якісними і доступними за ціною продуктами. Ефективність дії даного механізму має проявлятися через запровадження превентивного контролю процесу виробництва – системи НАССР, яка «дозволяє гарантувати виробництво безпечної продукції шляхом ідентифікації й контролю небезпечних чинників».

Отже, важливим напрямом державної економічної та соціальної політики є підвищення життєвого рівня населення, фінансова підтримка малозабезпечених громадян, зважена цінова політика щодо харчових продуктів, їхня якість та безпечність. Вважаємо, що доцільним буде введення обмежень на імпорту продукцію з низькими споживчими якостями. В умовах інтеграційних процесів Україні варто виважено проводити політику протекціонізму по відношенню до вітчизняних виробників, шляхом впровадження захисних тарифних обмежень, які спрямовуються на захист національного ринку від необґрунтованої кількості імпортої харчової продукції. Перш за все, пропонуємо розробити програму дій та заходів щодо реалізації тих чи інших завдань, узгодивши їх правомірність із законодавством інших країн і, зокрема, правилами та нормами Світової організації торгівлі. Адже забезпечення

продовольчої безпеки є одним із основних напрямів державної політики з питань національної безпеки України в економічній сфері.

Література

1. Проект Закону України «Про продовольчу безпеку України» від 24.10.2012 №11378 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF8S200A.html

2. Закон України «Про основи національної безпеки України» / Відомості Верховної Ради України, № 186-VIII із змінами і доповненнями від 12.02.2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

3. Абсава Л. О. Соціально-економічна сутність продовольчої безпеки країни / Інститут економіки та прогнозування НАН України [Електронний ресурс] - 2012. - Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=6540>

4. Сіднева Ж.К. Продовольча безпека України в умовах світової глобалізації [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/15792/1/17.sidneva.pdf>

5. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» із змінами, внесеними згідно із Законом від 28.12.2014 / Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс], № 67-VIII – 2015. - Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>